

Ο πατέρας μου μού είχε πει ότι προτού γεννηθώ, η δουλειά του ήταν να κυνηγάει μύγες μ' ένα καμάκι. Μου έδειξε μάλιστα το καμάκι και μια λιωμένη μύγα.

«Δύσκολη και κακοπληρωμένη δουλειά, γι' αυτό και τη σταμάτησα» με είχε διαβεβαιώσει καθώς τακτοποιούσε τα παλιά του σύνεργα σ' ένα λακαρισμένο κασελάκι. «Τώρα ανοίγω συνεργεία, σκληρή δουλειά αλλά καλοπληρωμένη».

Με την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς, όταν τις πρώτες ώρες κάναμε τις συστάσεις, μίλησα, όλο περηφάνια, για τα επαγγέλματα του πατέρα μου, όμως με επέπληξαν ευγενικά και με περιγέλασαν κανονικότητα.

«Η αλήθεια είναι κακοπληρωμένη, τη μία και μοναδική φορά που ήταν περίεργη σαν ψέμα» είπα λυπημένος.

Στην πραγματικότητα, ο πατέρας μου ήταν άνθρωπος του νόμου.

«Εμάς, μας ταΐζει ο νόμος!» έλεγε ξεκαρδισμένος στα γέλια καθώς γέμιζε την πίπα του.

Δεν ήταν ούτε δικαστής, ούτε βουλευτής, ούτε συμβολαιογράφος, ούτε δικηγόρος, τίποτα απ' όλα αυτά. Τη δραστηριότητά του την ασκούσε χάρη στον φίλο του τον γερο-σιαστή. Καθώς είχε άμεση ενημέρωση από την πηγή των

νέων νομοθετικών διατάξεων, καταπιάστηκε μ' ένα νέο επάγγελμα το οποίο δημιούργησε εξ ολοκλήρου ο γερουσιαστής. Νέοι κανόνες, νέες δουλειές. Έτσι λοιπόν έγινε «ο άνθρωπος που άνοιγε συνεργεία». Για να διασφαλίσει ότι όλα τα κυκλοφορούντα οχήματα είναι σε καλή κατάσταση και ασφαλή, ο γερουσιαστής αποφάσισε να επιβάλει τεχνικό έλεγχο στους πάντες. Έτσι, όσοι είχαν στην κατοχή τους σακαράκες, λιμουζίνες, επαγγελματικά και σαραβαλάκια παντός είδους υποχρεούνταν να περνούν από ιατρική εξέταση το όχημά τους προκειμένου να αποφεύγονται τα ατυχήματα. Πλούσιοι και φτωχοί, οι πάντες όφειλαν να συμμορφωθούν. Έτσι λοιπόν, αναγκαστικά, εφόσον ήταν υποχρεωτικό, ο πατέρας μου χρέωνε ακριβά, πολύ ακριβά. Χρέωνε το πηγαϊνέλα, επίσκεψη και ξανά επίσκεψη και, κρίνοντας από τα ξεσπάσματα γέλιου του, όλα πήγαιναν ρολόι.

«Σώζω ζωές, σώζω ζωές!» έλεγε γελώντας με τη μύτη χωμένη στους τραπέζιους λογαριασμούς του.

Εκείνο τον καιρό, το να σώζεις ζωές έφερνε πολύ χρήμα. Αφού άνοιξε ένα σωρό συνεργεία, τα μεταπώλησε σ' έναν ανταγωνιστή, πράγμα που ανακούφισε τη Μαμά στην οποία δεν πολυάρεσε να σώζει ο σύζυγός της ζωές, γιατί έτσι δούλευε πολύ και δεν τον βλέπαμε σχεδόν ποτέ.

«Δουλεύω μέχρι αργά για να σταματήσω νωρίς» της απαντούσε, πράγμα που εγώ δεν το καταλάβαινα και πολύ.

Τον πατέρα μου συνήθως δεν τον καταλάβαινα. Τον καταλαβαίνω κάπως περισσότερο με την πάροδο του χρόνου, αλλά όχι εντελώς. Καλύτερα έτσι.

Μου έλεγε πως την είχε εκ γενετής, αλλά εγώ το ήξερα πως η ελαφρώς φουσκωτή, δεξιά στο πανωχείλι, σταχτιά

χαρκαιά που του χάριζε ένα ωραίο χαμόγελο, ελαφρώς λοξό, ήταν από τη μανία του με την πίπα. Το χτένισμά του, με χωρίστρα στη μέση και δυο μικρά τσουλούφια από δω κι από κει, μου θύμιζε την κόμμωση του πρώσου ιππέα στον πίνακα που δέσποζε στο χολ. Εκτός απ' τον Πρώσο και τον πατέρα μου, δεν έχω δει άλλον έτσι χτενισμένο. Τα ελαφρώς βαθουλωμένα και γουρλωτά γαλανά του μάτια τού έδιναν ένα περίεργο βλέμμα. Βαθύ και αεικίνητο. Εκείνο τον καιρό, τον έβλεπα πάντα ευτυχημένο, άλλωστε επαναλάμβανε συχνά:

«Είμαι ένας ευτυχημένος ανόητος!»

Και τότε η μητέρα μου του απαντούσε:

«Σας πιστεύουμε λόγω τιμής, Ζορζ, σας πιστεύουμε λόγω τιμής!»

Όλη την ώρα σιγοτραγουδούσε, φάλτσα. Μερικές φορές σιγοσφύριζε, το ίδιο φάλτσα, αλλά επειδή ό,τι έκανε το έκανε με την καρδιά του το ανεχόμασταν. Διηγούνταν ωραίες ιστορίες και όταν, σπανίως, δεν είχαμε καλεσμένους, ζάρωνε το ψηλόλιγνο σώμα του στο κρεβάτι μου για να με νανουρίσει. Με μια περιστροφή των ματιών, ένα δάσος, ένα ζαρκάδι, ένα καλικαντζαράκι, ένα φέρετρο, μου απόδιωχνε μια και καλή τον ύπνο. Συνήθως, το έργο τέλειωνε με μένα να χοροπηδάω καταχαρούμενος πάνω στο κρεβάτι μου ή να κρύβομαι τρομαγμένος πίσω από τις κουρτίνες.

«Είναι ιστορίες για να κοιμάσαι όρθιος» έλεγε προτού βγει απ' το δωμάτιό μου.

Ακόμη και τότε, τον πίστευες λόγω τιμής. Κάθε Κυριακή απόγευμα, για ν' αποτινάξει τις ακρότητες της βδομάδας, έκανε ασκήσεις μυϊκής ενδυνάμωσης. Απέναντι στον μεγάλο καθρέφτη με τη χρυσαφένια σκαλιστή κορνίζα και

τον εντυπωσιακό μεγαλοπρεπή φιόγκο, εκείνος, γυμνός από τη μέση και πάνω και με την πίπα στο στόμα, σήκωνε βαράκια ακούγοντας τζαζ. Αυτό το αποκαλούσε “gym tonic” γιατί κάποιες φορές σταματούσε για να πιει μερικές γερές γουλιές απ’ το gin tonic του κι έλεγε με στόμφο στη μητέρα μου:

«Θα πρέπει να δοκιμάσετε το άθλημα, Μαργκερίτ, σας διαβεβαιώ, έχει πλάκα και νιώθετε πολύ καλύτερα μετά!»

Και η μητέρα μου που πάσχιζε, με τη γλώσσα σφηνωμένη ανάμεσα στα δόντια και το ένα μάτι κλειστό, να καρφώσει με μια ομπρέλα-μινιατούρα την ελιά μες στο μαρτίνι της, του αποκρινόταν:

«Θα πρέπει να δοκιμάσετε χυμό πορτοκάλι, Ζορζ, και σας διαβεβαιώ ότι μετά θα βρείτε το άθλημα πολύ λιγότερο χαριτωμένο! Και να είστε ευγενικός, πάψτε πια να με αποκαλείτε Μαργκερίτ, δώστε μου ένα καινούριο όνομα, διαφορετικά θ’ αρχίσω να μουκανίζω σαν αγελαδίτσα!»

Ποτέ δεν κατάλαβα το γιατί, αλλά ο πατέρας μου ποτέ δεν αποκαλούσε τη μητέρα μου με το ίδιο όνομα πάνω από δύο μέρες. Ακόμα κι αν ορισμένα ονόματα τα βαριόταν πιο γρήγορα από κάποια άλλα, η μητέρα μου λάτρευε ετούτη τη συνήθεια και, κάθε πρωί στην κουζίνα, την έβλεπα να παρατηρεί τον πατέρα μου, να τον ακολουθεί με βλέμμα γελαστό, με τη μύτη χωμένη στο μπολ της ή με το πιγούνι ανάμεσα στις παλάμες, περιμένοντας την ετυμηγορία.

«Ω! όχι, όχι, μη μου το κάνετε αυτό! Όχι, Ρενέ, όχι σήμερα! Απόψε έχουμε καλεσμένους για δείπνο!» του έλεγε ξεκαρδισμένη στα γέλια, κι έπειτα γύριζε το κεφάλι της προς τον καθρέφτη και χαιρετούσε την καινούρια Ρενέ με

γκριμάτσες, την καινούρια Ιωσηφίνα με το ανάλογο ύφος, την καινούρια Μαριλού με φουσκωμένα τα μάγουλα.

«Αφήστε που, στ' αλήθεια, δεν έχω στην γκαρνταρόμπα μου τίποτα σε “στιλ Ρενέ”!»

Μόνο μια μέρα τον χρόνο, η μητέρα μου είχε το ίδιο όνομα. Κάθε 15 Φεβρουαρίου λεγόταν Ζορζέτ. Δεν ήταν το πραγματικό της όνομα, αλλά η γιορτή της Αγίας Ζορζέτ ήταν την επομένη του Αγίου Βαλεντίνου. Οι γονείς μου δεν έβρισκαν διόλου ρομαντικό να καθίσουν στο τραπέζι ενός εστιατορίου περιτριγυρισμένοι από βεβιασμένους έρωτες σε διατεταγμένη υπηρεσία. Έτσι, κάθε χρόνο, γιόρταζαν την Αγία Ζορζέτ επωφελούμενοι από ένα άδειο εστιατόριο και αποκλειστική εξυπηρέτηση. Έτσι κι αλλιώς, ο Μπαμπάς πίστευε πως μια ρομαντική γιορτή μονάχα γυναικείο όνομα μπορούσε να έχει.

«Αν έχετε την καλοσύνη θα ήθελα να μας κρατήσετε το καλύτερο τραπέζι, στ' όνομα Ζορζέτ και Ζορζ, παρακαλώ. Θα ήθελα επίσης να μάθω αν έχετε ακόμη εκείνες τις απαίσιες τούρτες σας σε σχήμα καρδιάς; Α! Όχι! Δόξα σοι ο Θεός!» έλεγε καθώς έκλεινε τραπέζι σε ένα καλό εστιατόριο.

Γι' αυτούς, η Αγία Ζορζέτ κάθε άλλο παρά η γιορτή του εφήμερου έρωτα ήταν.

Μετά την ιστορία των συνεργειών, ο πατέρας μου δεν είχε ανάγκη πια να ξυπνάει νωρίς για να μας τρέφει κι έτσι άρχισε να γράφει. Όλη την ώρα, πολύ. Καθισμένος στο μεγάλο γραφείο του μπροστά στην κόλλα του, έγραφε, γελούσε γράφοντας, έγραφε τι τον έκανε να γελάει, γέμιζε την πίπα του, το σταχτοδοχείο, το δωμάτιο με καπνό και την κόλ-

λα του με μελάνι. Τα μόνα που άδειαζαν ήταν τα φλιτζάνια με τον καφέ και οι καράφες με τα αναμειγμένα υγρά. Όμως, η απάντηση των εκδοτών ήταν πάντα ίδια: «Καλογραμμμένο, περίεργο, αλλά μοιάζει με κομήτη δίχως ουρά». Για να τον παρηγορήσει για την απόρριψη, η μητέρα μου έλεγε:

«Αν υπήρχε βιβλίο με ουρά, ε θα το ξέραμε!»

Και σκάγαμε στα γέλια.

Για εκείνη, ο πατέρας μου έλεγε πως μιλούσε στον ενικό στ' αστέρια, πράγμα που με ξένιζε γιατί σε όλους, ακόμα και σε μένα, μιλούσε στον πληθυντικό. Η μητέρα μου μιλούσε στον πληθυντικό ακόμα και στη δεσποσύνη από τη Νουμιδία, το κομψό και καταπληκτικό πουλί που ζούσε στο διαμέρισμά μας, και περιφερόταν λικνίζοντας τον μαύρο μακρύ λαιμό, το λευκό λοφίο και τα ζωηρά κόκκινα μάτια του, αφότου οι γονείς μου το έφεραν μαζί τους από ένα ταξίδι κι εγώ δεν ξέρω πού, από την αλλοτινή ζωή τους. Το αποκαλούσαμε «Δεσποινίς Περίσσεια» γιατί δεν χρησίμευε σε τίποτα, πέρα απ' το να κρώζει πολύ δυνατά χωρίς λόγο, να υψώνει στρογγυλεμένες πυραμίδες στο πάτωμα ή να με ξυπνάει νυχτιάτικα χτυπώντας την πόρτα του δωματίου μου με το λαδοπορτοκαλί ράμφος του. Η Δεσποινίς έμοιαζε με τις ιστορίες του πατέρα μου, κοιμόταν όρθια, με το κεφάλι χωμένο στη φτερούγα της. Σαν παιδί, προσπαθούσα συχνά να τη μιμηθώ, αλλά ήταν φοβερά περίπλοκο. Η Δεσποινίς τρελαινόταν από τη χαρά της όταν η Μαμά διάβαζε ξαπλωμένη στον καναπέ και της χάιδευε το κεφάλι για ώρες. Η Δεσποινίς αγαπούσε το διάβασμα όπως όλα τα σοφά πουλιά. Μια μέρα, η μητέρα μου θέλησε να πάει με τη Δεσποινί-

νίδα Περίσσεια στην πόλη για ψώνια: της έφτιαξε λοιπόν ένα υπέροχο λουρί από χάντρες, αλλά η Δεσποινίς φοβήθηκε τους ανθρώπους και οι άνθρωποι τη Δεσποινίδα που έκρωζε όσο ποτέ άλλοτε. Μια ηλικιωμένη κυρία μ' ένα σκυλάκι τέκελ είπε μάλιστα στη μητέρα μου πως ήταν απάνθρωπο και επικίνδυνο να περιφέρει ένα πουλί με λουρί στο πεζοδρόμιο.

«Τρίχωμα, φτερά, οποία διαφορά! Η Δεσποινίς δεν έχει δαγκώσει ποτέ κανέναν, και τη βρίσκω πολύ πιο κομψή απ' το τριχωτό λουκάνικό σας! Ελάτε, Δεσποινίς, πάμε σπίτι μας, δεν βλέπετε πόσο αστοιχείωτοι και άξεστοι είναι αυτοί οι άνθρωποι!»

Γύρισε στο διαμέρισμα εξοργισμένη όποτε βρισκόταν σε τέτοια κατάσταση, έτρεχε στον πατέρα μου για να του τα πει όλα με το νι και με το σίγμα. Και όπως κάθε φορά, μόλις τελείωνε ξανάβρισκε το κέφι της. Εκνευριζόταν συχνά, αλλά ποτέ δεν κρατούσε για πολύ, η φωνή του πατέρα μου ήταν γι' αυτήν το πιο δραστικό ηρεμιστικό. Τον υπόλοιπο καιρό εκστασιαζόταν με το καθετί, έβρισκε τρελά διασκεδαστική την πρόοδο του κόσμου και την επικροτούσε με εύθυμα χοροπηδήματα. Μου συμπεριφερόταν όχι όπως σε ενήλικα ή σε παιδί αλλά μάλλον όπως σε ήρωα μυθιστορήματος. Ενός μυθιστορήματος που το αγαπούσε πολύ και τρυφερά και στο οποίο βυθιζόταν διαρκώς. Δεν ήθελε ν' ακούει να μιλάνε ούτε για σκοτούρες ούτε για λύπες.

«Όταν η πραγματικότητα είναι κοινότοπη και λυπητερή, σκαρφιστείτε μια ωραία ιστορία, λέτε τόσο ωραία ψέματα, θα ήταν κρίμα να μας το στερήσετε».

Και τότε της διηγούμουν μια κατά φαντασία μέρα κι εκείνη χτυπούσε ξέφρενα τα χέρια της χαχανίζοντας:

«Τι μέρα και τούτη, λατρεμένο μου παιδί, τι μέρα! Χαίρομαι τόσο πολύ για σας, σίγουρα θα διασκεδάσατε με την ψυχή σας!»

Και μ' έπνιγε στα φιλιά. Με τσιμπολογούσε, καταπώς έλεγε, μ' άρεσε πολύ να με τσιμπολογάει. Κάθε πρωί, αφού άκουγε το καθημερινό της όνομα, μου έδινε ένα βελούδινο φρεσκοαρωματισμένο γάντι της προκειμένου το χέρι της να με οδηγεί ολημερίς.

«Ορισμένα χαρακτηριστικά του προσώπου της έφεραν τις αποχρώσεις της παιδιάστικης συμπεριφοράς της, μάγουλα ωραία, γεμάτα και μάτια πράσινα που σπινθηροβολούν από ανεμελιά. Τα φιλιτισένια και παρδαλά κοκαλάκια της, επίτηδες παράταιρα, που συγκρατούσαν τα πλούσια μαλλιά της, της προσέδιδαν τη σκανταλιάρικη αυθάδεια μιας παλιομοδίτικης φοιτήτριας. Όμως τα σαρκώδη χείλη της, χείλη κρεμεζιά, απ' όπου κρέμονται με τρόπο θαυμαστό λεπτά λευκά τσιγάρα, και οι μακριές βλεφαρίδες της, που ζυγιάζουν τη ζωή, έδειχναν στον προσεκτικό παρατηρητή πως είχε μεγαλώσει. Το ντύσιμό της, ελαφρώς εκκεντρικό και υπέρκομπο, τουλάχιστον κάτι μέσα σ' όλο αυτό το συνονθύλευμα, αποδείκνυε στο διερενητικό βλέμμα πως είχε ζήσει, πως τα 'χε τα χρονάκια της».

Έτσι έγραφε ο πατέρας μου στο κρυφό του σημειωματάριο το οποίο διάβασα αργότερα, μετά. Κι αν ετούτο το κείμενο δεν είχε ουρά, ήταν σίγουρα κομήτης, και όχι οποιοσδήποτε.

Οι γονείς μου χόρευαν διαρκώς, παντού. Με τους φίλους τους ολονυχτίς, οι δυο τους τα πρωινά και τα απογεύματα. Κάποιες φορές χόρευα κι εγώ μαζί τους. Χόρευαν με τρόπο

απίστευτο στ' αλήθεια, αναποδογύριζαν τα πάντα στο πέ-
ρασμα τους, ο πατέρας μου πέταγε τη μητέρα μου στον
αέρα, την έπιανε από τα ακροδάχτυλά της μετά από μια
πιρουέτα, μπορεί δύο, μπορεί και τρεις. Την περνούσε ανά-
μεσα στα πόδια του, τη σήκωνε ψηλά και τη γύριζε γύρω
γύρω σαν ανεμοδούρα και όταν την άφηγε από τα χέρια του,
χωρίς να το κάνει επίτηδες, η Μαμά έσκαγε καταγής με το
φόρεμά της απλωμένο ολόγυρα, σαν φλιτζάνι στο πιατάκι.
Πάντα όταν χόρευαν, ετοιμάζαν τρελά κοκτέιλ, με ομπρε-
λίτσες, ελιές, ειδικά κουτάλια και αμέτρητα μπουκάλια στη
σειρά. Πάνω στον κομό του σαλονιού, μπροστά από μια
πελώρια ασπρόμαυρη φωτογραφία της Μαμάς που βουτάει
σε μια πισίνα με βραδινή τουαλέτα, βρισκόταν ένα ωραίο
παμπάλαιο πικάπ στο οποίο έπαιζε πάντα το ίδιο βινύ-
λι της Νίνα Σιμόν, και το ίδιο τραγούδι, «Mr. Bojangles».
Ήταν ο μόνος δίσκος που επιτρεπόταν να γυρίζει στο πλατό,
οι άλλες μελωδίες κατέφευγαν σε ένα Hi-Fi στερεοφωνικό
πιο μοντέρνο και κάπως άχρωμο. Ετούτη η μελωδία ήταν
στ' αλήθεια τρελή, θλιμμένη και εύθυμη συνάμα, κι έφερνε
τη μητέρα μου σε παρόμοια κατάσταση. Κρατούσε αρκετή
ώρα αλλά σταματούσε πάντα απότομα και η μητέρα μου
αναφωνούσε: «Ας ξαναβάλουμε το “Bojangles”!» χτυπώ-
ντας ζωηρά τα χέρια της.

Τότε ο πατέρας μου έπιανε τον βραχίονα και ακουμπούσε
ξανά τη βελόνα στον δίσκο. Δεν υπήρχε άλλη βελόνα που να
χαρίζει τέτοια μελωδία.

Το διαμέρισμά μας, για να μπορεί να δέχεται όσο πιο
πολύ κόσμο γινόταν, ήταν ιδιαίτερα μεγάλο. Στο δάπεδο του
χολ, οι μεγάλες άσπρες και μαύρες πλάκες σχημάτιζαν μια

πελώρια σκακιέρα. Ο πατέρας μου είχε αγοράσει σαράντα μαξιλάρια, άσπρα και μαύρα, και κάθε Τετάρτη απόγευμα κάναμε μεγάλα πάρτι, υπό το βλέμμα του πρόσου ιππέα που εκτελούσε χρέη κριτή αλλά δεν άνοιγε το στόμα του ποτέ. Μερικές φορές η Δεσποινίς Περίσσεια χαλούσε το σκηνικό σπρώχνοντας τα άσπρα μαξιλάρια με το κεφάλι της ή τσιμπώντας τα με το ράμφος της, μόνον τα άσπρα είτε γιατί δεν της άρεσαν καθόλου είτε γιατί της άρεσαν πολύ, κανείς δεν ήξερε, δεν μάθαμε ποτέ το γιατί, η Δεσποινίς είχε κι αυτή, όπως όλοι μας, τα μυστικά της. Σε μια γωνιά του χολ, υπήρχε ένα βουνό αλληλογραφίας που είχαν φτιάξει οι γονείς μου πετώντας, δίχως να τ' ανοίγουν ποτέ, όλα τα γράμματα που λάμβαναν. Το βουνό ήταν τόσο εντυπωσιακό που μπορούσα να ορμήσω πάνω του δίχως να πάθω το παραμικρό, ήταν ένα βουνό χαρούμενο και μαλακό που αποτελούσε μέρος της επίπλωσης. Μερικές φορές ο πατέρας μου μού έλεγε:

«Αν δεν είσαι φρόνιμος, θα σε βάλω ν' ανοίξεις όλη την αλληλογραφία και να την ταξινομήσεις!»

Δεν το έκανε ποτέ, δεν ήταν κακός.

Το σαλόνι ήταν στ' αλήθεια αλλόκοτο. Υπήρχαν δυο κατακόκκινες μπερζέρες, για να μπορούν οι γονείς μου να πίνουν άνετα το ποτό τους, ένα γυάλινο τραπέζι με άμμο όλων των χρωμάτων στο εσωτερικό, ένας τεράστιος μπλε καπιτονέ καναπές όπου μπορούσες να χοροπηδάς, και μάλιστα την ιδέα μού την έβαλε η μητέρα μου. Συχνά χοροπηδούσε μαζί μου, χοροπηδούσε τόσο ψηλά που άγγιζε την κρυστάλλινη μπάλα του πολυέλαιου με τις χίλιες λάμπες-κεριά. Ο πατέρας μου είχε δίκιο: αν ήθελε η Μαμά, μπορούσε όντως να μιλάει στον ενικό στ' αστέρια. Αντιχριστά στον καναπέ,

πάνω στο παλιό ταξιδιωτικό μπαούλο το γεμάτο αυτοκόλλητα από ξένες πρωτεύουσες, βρισκόταν μια μουχλιασμένη μικρή τηλεόραση που δεν λειτουργούσε και τόσο καλά. Σε όλα τα κανάλια περνούσαν γκριζες, μαύρες, άσπρες εικόνες μυρμηγκιών. Για να την τιμωρήσει για τα φρικτά προγράμματα της, ο πατέρας μου της είχε φορέσει έναν σκούφο με αυτιά γαιϊδάρου.¹ Μερικές φορές, μου έλεγε:

«Αν δεν είσαι φρόνιμος, θ' ανοίξω την τηλεόραση!»

Ήταν τρομερό να κοιτάς τηλεόραση για ώρες. Σπάνια όμως το έκανε, δεν ήταν στ' αλήθεια κακός. Στον μπουφέ, που τον έβρισκε απαίσιο, η μητέρα μου είχε βάλει έναν κισσό, που της άρεσε πολύ. Έτσι το έπιπλο έγινε ένα πελώριο φυτό, ένα έπιπλο που έβλεπε τα φύλλα του να πέφτουν και χρειαζόταν συχνό πότισμα. Περίεργο έπιπλο, περίεργο φυτό. Στην τραπεζαρία, υπήρχε ό,τι χρειαζόταν για να τρώμε, ένα μεγάλο τραπέζι και πολλές καρέκλες για τους καλεσμένους, και για μας ασφαλώς, πράγμα μικρής σημασίας. Για να πάμε στα υπνοδωμάτια, διασχίζαμε έναν μακρύ διάδρομο όπου καταρρίπταμε ρεκόρ κούρσας, σύμφωνα με το χρονόμετρο. Ο πατέρας μου κέρδιζε πάντα και η Δεσποινίς Περίσσεια έχανε συνεχώς· ο πρωταθλητισμός δεν ήταν του γούστου της, έτσι κι αλλιώς φοβόταν τα χειροκροτήματα. Στο δωμάτιό μου, υπήρχαν τρία κρεβάτια, ένα μικρό, ένα μεσαίο, ένα μεγάλο, επέλεξα να κρατήσω τα παλιά μου κρεβάτια όπου είχα περάσει όμορφες στιγμές, κι έτσι είχα τον μπελά να επιλέγω κάθε φορά, μολονότι ο Μπαμπάς πίστευε πως η επιλογή μου ήταν σκέτος αχταρμάς. Στον τοίχο ήταν κολλημένο ένα πόστερ του Κλοντ Φραν-

1. Όπως αυτά που έβαζαν άλλοτε στους κακούς μαθητές. (Σ.τ.Μ.)

σουά με μπιχλιμπιδάτο κοστούμι, το οποίο ο πατέρας μου είχε μετατρέψει, με τη βοήθεια του διαβήτη, σε στόχο για βελάκια, γιατί πίστευε ότι ο τύπος τραγουδούσε σαν καρακάξα, όμως δόξα τω Θεώ, έλεγε, η Εταιρεία Ηλεκτρισμού¹ έβαλε τέλος σ' όλα αυτά, μολονότι εγώ δεν καταλάβαινα ούτε πώς ούτε γιατί. Υπήρχαν φορές, καμιά αμφιβολία περί αυτού, που ήταν δύσκολο να καταλάβεις. Το δάπεδο της κουζίνας ξεχειλίζει από λογής λογής γλάστρες με μυρωδικά και βότανα· τον περισσότερο καιρό όμως η Μαμά ξεχνούσε να τις ποτίζει και έτσι υπήρχαν ξεραμένα κλωναράκια παντού. Κι όταν τις πότιζε, έριχνε πάντα τόσο νερό που οι γλάστρες γίνονταν σουρωτήρια και για ώρες η κουζίνα μετατρέποταν σε πίστα πατινάζ. Ένα απίστευτο αχούρι που κρατούσε μέχρις ότου το χώμα ξεράσει όλο το περισσευόμενο νερό. Η Δεσποινίς Περίσσεια ενθουσιαζόταν βλέποντας την κουζίνα πλημμυρισμένη –της θύμιζε την αλλοτινή ζωή της, έλεγε η Μαμά–, τίναζε τις φτερούγες της και κορδωνόταν σαν ευχαριστημένο πουλί. Από το ταβάνι, ανάμεσα σε τηγάνια και κατσαρόλες, κρεμόταν ένα αποξηραμένο χοιρομέρι που ήταν αηδιαστικό να το βλέπεις αλλά πολύ ωραίο να το τρως. Όταν ήμουν στο σχολείο, η Μαμά ετοιμάζε πολλές λιχουδιές, δηλαδή τις παράγγελε στον κύριο με τα έτοιμα φαγητά ο οποίος μας τις έφερε την ώρα που θέλαμε, κι αυτό θάμπωνε τους καλεσμένους. Το ψυγείο ήταν πολύ μικρό για όλους κι έτσι ήταν πάντα άδειο. Η Μαμά καλούσε ένα σωρό ανθρώπους για φαγητό, οποιαδήποτε στιγμή της μέρας: φίλους, γείτονες (τουλάχιστον

1. Ο Κλοντ Φρανσουά πέθανε από ηλεκτροπληξία μέσα στην μπανιέρα του. (Σ.τ.Μ.)

εκείνους που δεν φοβούνταν τον θόρυβο), πρώην συναδέλφους του πατέρα μου, τη θυρωρό, τον άντρα της, τον ταχυδρόμο (όταν περνούσε στην ώρα του), τον παντοπώλη απ' το μακρινό Μαγκρέμπ αλλά που το μαγαζί του ήταν κοντά μας, ακριβώς από κάτω, και μάλιστα μια φορά, κι έναν ρακένδυτο γεράκο που βρομοκοπούσε αλλά, παρ' όλα αυτά, έδειχνε ικανοποιημένος. Η Μαμά δεν τα πήγαινε καλά με τα ρολόγια, έτσι μερικές φορές γύριζα απ' το σχολείο για το απογευματινό και υπήρχε μπούτι στον φούρνο, και κάποιες άλλες έπρεπε να φτάσουν μεσάνυχτα για το δείπνο. Έτσι, περιμέναμε χορεύοντας και καταβροχθίζοντας ελιές. Τύχαινε να χορεύουμε υπερβολικά μέχρι να φάμε, και τότε, αργά τη νύχτα, η Μαμά έβαζε τα κλάματα για να μου δείξει πόσο λυπημένη ήταν, και με τσιμπολογούσε σφιγγοντάς με δυνατά στην αγκαλιά της με το πρόσωπο μουσκεμένο κι εκείνη τη μυρωδιά της, μυρωδιά κοκτέιλ. Αυτή ήταν η μητέρα μου και ήταν καλά έτσι. Οι καλεσμένοι γελούσαν πολύ και δυνατά και, πού και πού, εξουθενωμένοι από τα γέλια, περνούσαν τη νύχτα σ' ένα από τα δύο κρεβάτια μου. Το πρωί τους ξυπνούσαν τα κρωξίματα της Δεσποινίδας Περίσσειας που στ' αλήθεια δεν ήταν ό,τι καλύτερο για το χουζούρεμα. Όταν είχαμε καλεσμένους, κοιμόμουν πάντα στο μεγάλο κρεβάτι και μόλις άνοιγα τα μάτια μου τους έβλεπα διπλωμένους σαν ακορντεόν στη μωρουδίστικη κούνια μου κι αυτό με διασκεδάζε αφάνταστα.

Τρία βράδια τη βδομάδα, είχαμε έναν ιδιαίτερο καλεσμένο. Ο γεροϋσιαστής άφηγε το βασιλείο του στο κέντρο της Γαλλίας για να συνεδριάσει στο παλάτι του. Ο πατέρας μου τον αποκαλούσε τρυφερά «Λέρα». Ποτέ μου δεν έμαθα

πώς γνωρίστηκαν, οι εκδοχές διέφεραν από κοκτέιλ σε κοκτέιλ, αλλά διασκέδαζαν τρελά μαζί. Η Λέρα είχε τα μαλλιά κομμένα καρέ. Όχι καρέ κοριτσίστικο, τα μαλλιά του ήταν κοντοκουρεμένα σαν βούρτσα αλλά με ορθές γωνίες στο πάνω μέρος· ανάποδο καρέ πάνω σε μια κόκκινη και στρογγυλή φάτσα κομμένη στα δύο από ένα ωραίο μουστάκι, λεπτά γυαλιά με συρμάτινο σκελετό που τα συγκρατούσαν κάτι αστεία αυτιά σε σχήμα γαριδοουράς. Μου είχε εξηγήσει πως εξαιτίας του ράγκμπι το περίγραμμα των αυτιών του έμοιαζε με γαριδοουρά, δεν πολυκατάλαβα, μα όπως και να 'χει πείστηκα ότι το “gym tonic” ήταν ένα άθλημα λιγότερο επικίνδυνο από το ράγκμπι, τουλάχιστον όσον αφορά τ' αυτιά. Το χρώμα, η όψη, το σπασμένο τραγανό που είχε πάρει τη μορφή γαρίδας, έτσι ήταν, τόσο το χειρότερο γι' αυτόν. Όταν γελούσε, το σώμα του τρανταζόταν ολόκληρο και, καθώς γελούσε συνεχώς, οι ώμοι του σείονταν διαρκώς. Μιλούσε δυνατά, τριζοκοπώντας σαν παλιό τρανζίστορ. Είχε πάντα μαζί του ένα πελώριο πούρο που δεν το άναβε ποτέ. Το κρατούσε στο χέρι του ή το είχε στο στόμα του όταν ερχόταν και το έβαζε στη θήκη του όταν έφευγε. Μόλις περνούσε το κατώφλι, φώναζε:

(«Καϊπιρόσκα, Καϊπιρόσκα!»)

Για καιρό πίστευα πως έτσι λέγανε τη ρωσίδα φιλενάδα του, όμως αυτή δεν ερχόταν ποτέ, και τότε ο πατέρας μου, για να τον ηρεμήσει, του σέρβιρε ένα παγωμένο κοκτέιλ με φύλλα μέντας και ο γερουσιαστής ήταν ικανοποιημένος. Η μητέρα μου τον συμπαθούσε πολύ γιατί ήταν αστείος, τη βομβάρδιζε με κομπλιμέντα και μας επέτρεπε να κερδίζουμε πάρα πολλά χρήματα, κι εγώ τον συμπαθούσα για τους ίδιους ακριβώς λόγους. Στη διάρκεια των μεγάλων νυχτε-

ρινών χορών, προσπαθούσε να φιλήσει όλες τις φίλες της μητέρας μου. Ο πατέρας μου έλεγε ότι πηδούσε πάνω σε κάθε ευκαιρία. Μερικές φορές αυτό λειτουργούσε, έτσι λοιπόν έφευγε για να πηδήξει τις ευκαιρίες στην κρεβατοκάμαρά του. Λίγα λεπτά αργότερα, ξανάβγαινε ευτυχής και πιο κόκκινος από ποτέ, ουρλιάζοντας τ' όνομα της ρωσίδας φιλενάδας του, γιατί σίγουρα καταλάβαινε πως κάτι πήγε στραβά.

«Καιπιρόσκα! Καιπιρόσκα!» φώναζε μες στην τρελή χαρά καθώς στερέωνε τα γυαλιά του στα γαριδοαυτιά του.

Τη μέρα, πήγαινε στη δουλειά του στο Παλάτι του Λουξεμβούργου¹, που βρισκόταν ασφαλώς στο Παρίσι, για λόγους που δεν καταλάβαινα. Έλεγε πως θα δούλευε μέχρι αργά όμως πάντα γύριζε νωρίτερα. Ο γερουσιαστής είχε έναν περίεργο τρόπο ζωής. Επιστρέφοντας έλεγε πως η δουλειά του ήταν πολύ πιο σημαντική πριν από την πτώση του Τείχους, γιατί έβλεπαν τα πράγματα πολύ πιο καθαρά. Συμπέρανα ότι έγιναν κάποιες εργασίες στο γραφείο του, ότι γκρέμισαν έναν τοίχο κι έφραζαν τα παράθυρα με τα μπάζα. Καταλάβαινα ότι γυρίζει νωρίς, αυτό δεν είχε να κάνει με τις συνθήκες εργασίας, ακόμα και για μια λέρα. Γι' αυτόν, ο Μπαμπάς έλεγε:

«Η Λέρα είναι ο πιο αγαπημένος μου φίλος, γιατί η φιλία του είναι ανεκτίμητη».

Κι αυτό, το κατάλαβα εντελώς.

Με τα χρήματα από τα συνεργεία, ο Μπαμπάς αγόρασε έναν ωραίο μικρό πύργο στην Ισπανία, πέρα μακριά στον

1. Η έδρα της Γαλλικής Γερουσίας. (Σ.τ.Μ.)

Νότο. Λίγο αμάξι, λίγο αεροπλάνο, ακόμα λίγο αμάξι και πολλή υπομονή. Στα βουνά, πάνω από ένα κάτασπρο χωριό όπου δεν υπήρχε ψυχή το απόγευμα και πολύς κόσμος το βράδυ, ο πύργος έβλεπε μονάχα πευκοδάση ή κάτι τέτοιο. Στα δεξιά, υπήρχαν αναβαθμίδες γεμάτες λιόδεντρα, πορτοκαλιές και αμυγδαλιές που έγερναν ακριβώς πάνω από μια γαλάζια –κάπως γαλακτερή– λίμνη την οποία συγκρατούσε ένα μεγαλοπρεπές φράγμα. Ο Μπαμπάς μου είπε ότι το είχε φτιάξει αυτός και ότι χωρίς αυτόν το νερό θα έφευγε. Όμως εγώ δεν τον πολυπίστεψα γιατί, στο σπίτι, δεν υπήρχε ούτε μισό εργαλείο, υπερβολές, σκέφτηκα. Λίγο πιο πέρα, υπήρχε η θάλασσα, κι εκεί οι ακτές ήταν γεμάτες κόσμο στις παραλίες, στα σπίτια, στα εστιατόρια, στα μπουτιλιαρίσματα, ήταν στ' αλήθεια εντυπωσιακό. Η Μαμά έλεγε πως δεν καταλάβαινε τους παραθεριστές που έφευγαν από την πόλη τους για να πάνε σε μια άλλη πόλη, εξηγούσε ότι οι παραλίες ήταν μολυσμένες από ανθρώπους που αλείφονταν με διάφορα λιπαρά και λάδια για να μαυρίσουν, μολονότι ήταν ήδη τίγκα στο πάχος και στο λίπος, και ότι όλο αυτό ήταν πολύ διαδεδομένο και μύριζε απαίσια. Εμάς όμως, αυτό δεν μας εμπόδιζε να μαυρίζουμε στις μικρές παραλίες της λίμνης, που ήταν σε μέγεθος όσο τρεις πετσέτες, ήταν πολύ πιο ωραίο. Κάτω από τη σκεπή του πύργου, υπήρχε μια μεγάλη βεράντα με σύννεφα από γιασεμί που είχε το πλεονέκτημα ότι μύριζε υπέροχα. Η θέα ήταν στ' αλήθεια μοναδική. Άνοιγε την όρεξη των γονιών μου για ποτό γιατί έπιναν κρασί με κομμάτια φρούτων μέσα, έτσι έτρωγαν πολλά φρούτα, μέρα και νύχτα, έπιναν φούτα, όπως έλεγαν, χορεύοντας. Ασφαλώς, ο Mr. Bojangles ταξίδευε μαζί μας, και η Δεσποινίς Περίσσεια μς συναντού-

σε αργότερα, πηγαίναμε να την πάρουμε από το αεροδρόμιο γιατί είχε ένα πολύ ιδιαίτερο καθεστώς. Ταξίδευε μέσα σ' ένα κουτί με μια τρύπα, απ' όπου έβγαιναν μονάχα το κεφάλι της και ο λαιμός της, έτσι αναγκαστικά έκρωζε πολύ, και για πρώτη φορά είχε δίκιο. Για να φάνε φρούτα, να χορέψουν και να μαυρίσουν στην όχθη της λίμνης, οι γονείς μου καλούσαν όλους τους φίλους τους που πίστευαν πως εκεί ήταν στ' αλήθεια ο παράδεισος και δεν είχαμε κανένα λόγο να σκεφτόμαστε το αντίθετο. Πήγαίνα στον παράδεισο όποτε ήθελα, αλλά κυρίως όταν το αποφάσιζαν οι γονείς μου.

Η Μαμά μού αφηγούνταν συχνά την ιστορία του Mr. Bojangles. Η ιστορία ήταν ακριβώς όπως η μουσική του: ωραία, χορευτική και μελαγχολική. Γι' αυτό και οι γονείς μου λάτρευαν τα μπλουζ με τον κύριο Bojangles, ήταν μια μουσική του συναισθήματος. Ζούσε στη Νέα Ορλεάνη, μολονότι πάει πολύς καιρός, τα παλιά χρόνια, δεν υπήρχε τίποτα το φρέσκο σ' ετούτη την ιστορία. Στην αρχή, ταξίδευε με τον σκύλο του και τα τριμμένα του ρούχα, στον Νότο μιας άλλης ηπείρου. Ύστερα ο σκύλος του πέθανε, και τίποτα πια δεν ήταν όπως πριν. Τότε άρχισε να χορεύει στα μπαρ, φορώντας τα τριμμένα του ρούχα. Ο κύριος Bojangles χόρευε, χόρευε στ' αλήθεια όλη την ώρα, όπως οι γονείς μου. Για να τον πείσουν να χορέψει, οι άνθρωποι τον κερνούσαν μπύρες, έτσι λοιπόν χόρευε με το θεόφαρδο παντελόνι του, πηδούσε πολύ ψηλά και ξανάπεφτε απαλά.¹ Η Μαμά μού έλεγε πως χόρευε για να φέρει πίσω τον σκύλο

1. Αναφορά στους στίχους του ομώνυμου τραγουδιού. (Σ.τ.Μ.)

του, το ήξερε από σίγουρη πηγή. Κι αυτή το ίδιο, χόρευε για να φέρει πίσω τον κύριο Bojangles. Γι' αυτό χόρευε όλη την ώρα. Για να έρθει πίσω εκείνος, απλούστατα.